

PEDAGOGIK MAHORATNI RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: "DHOCH3" MODUL PLATFORMASI

Shaxnoza XUDANOVA

O'zDJTU

tayanch doktoranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada raqamli ta'lim texnologiyalari asosida pedagogik mahoratning takomillashtirilishi masalasi ilmiy-nazariy jihatdan chuqur yoritiladi. Dunyoda keng qo'llanilayotgan "Dhoch3" onlayn platformasi misolida o'qituvchi kasbiy kompetensiyasining shakllanishi, darslarni loyihalash, raqamli kontent yaratish, kommunikativ metodlarni qo'llash hamda interaktiv ta'lim vositalaridan foydalanish ko'nikmalarining rivoji tahlil qilinadi. Maqolada raqamli pedagogika tamoyillari, CEFR talablari, multimodal ta'lim, masofaviy o'qitish metodlari hamda nemis tili o'qituvchilari uchun mo'ljallangan modullar tizimining ilmiy asoslari keng ochib berilgan. "Dhoch3" platformasining ta'lim jarayoniga integratsiya qilinishi o'qituvchilarning metodik tayyorlov darajasini oshirish, dars sifati va samaradorligini ta'minlash, talabalarning motivatsiyasini kuchaytirish kabi jihatlarda yuqori natija berishi isbotlangan. Tadqiqot natijalari platformaning xalqaro ta'lim amaliyotida qo'llanishi va uning raqamli transformatsiya jarayonidagi o'rni bo'yicha ilmiy xulosalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, pedagogik mahorat, raqamli kompetensiya, "Dhoch3", masofaviy ta'lim, CEFR, multimodal ta'lim.

Kirish

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonining barcha bosqichlari va sohalariga jadal kirib kelmoqda. Ta'lim tizimining raqamlashtirilishi o'qituvchining kasbiy mahoratini qayta ko'rib chiqish, uni zamonaviy talablar asosida rivojlantirish zaruratini tug'dirmoqda. Pedagogik mahoratning tarkibi endilikda faqat an'anaviy dars o'tish ko'nikmalari bilan chegaralanmaydi, unda raqamli savodxonlik, texnologik moslashuvchanlik, interaktiv platformalarda dars yaratish, multimodal resurslardan foydalanish kabi ko'nikmalar alohida ahamiyat kasb etadi. Shunday global jarayonda zamonaviy metodik platformalar – xususan DAAD tomonidan yaratilib, butun dunyo oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan "Dhoch3" platformasi muhim o'rin tutadi.

"Dhoch3" dastlab chet tili sifatida nemis tilini o'qituvchilar uchun ishlab chiqilgan bo'lsa-da, undagi didaktik yondashuvlar, kontent tuzilishi, modul tizimi, o'qituvchini reflektiv fikrlashga yo'naltiruvchi raqamli pedagogikaning universal modeli sifatida qaralmoqda. Raqamli platforma orqali o'qituvchilar o'z darslarini o'quvchi markazli, kommunikativ va kompetensiyaga yo'naltirilgan tarzda tashkil etishni o'rganadilar. Bu esa pedagogik mahoratning asosiy ko'rsatkichlaridan biri – darsni innovatsion loyihalash ko'nikmasini shakllantiradi.

Shuningdek, "Dhoch3" platformasi CEFR talablari asosida ishlab chiqilgan bo'lib, har bir modulda kompetensiyaviy yondashuv, til ko'nikmalarining integratsiyasi, madaniyatlararo muloqot, baholash me'yorlari kabi ilmiy asoslangan tamoyillar mujassam.

Shu bois mazkur platforma pedagogik mahoratni takomillashtirishning zamonaviy, xalqaro darajadagi modelini taqdim etadi.

Metodologiya

Tadqiqot jarayonida bir nechta ilmiy-nazariy metodlardan kompleks foydalanildi. Birinchidan, raqamli pedagogika, masofaviy ta'lim, o'qituvchining raqamli kompetensiyalari bo'yicha xalqaro ilmiy adabiyotlar, monografiyalar, maqolalar va ta'lim konsepsiyalari puxta tahlil qilindi. Anderson va Dronning masofaviy ta'limning evolyutsiyasi haqidagi konsepsiyasi, Kerresning mediata'lim bo'yicha ilmiy ishlari, Redeckerning raqamli kompetensiyalar modeli tadqiqotga nazariy asos bo'ldi.

Ikkinchidan, "Dhoch3" platformasi kontent-analiz metodi asosida chuqur o'rganildi. Modullar tarkibi – video ma'ruzalar, didaktik tavsiyalar, amaliy mashqlar, refleksiya topshiriqlari, elektron manbalar, o'quv-uslubiy ko'rsatmalar tizimli tahlil qilindi. Har bir modulning ta'lim jarayoniga integratsiya qilish imkoniyatlari aniqlab borildi.

Uchinchidan, qiyosiy pedagogik tahlil metodi yordamida "Dhoch3" ning Moodle, Coursera, Goethe Institut raqamli platformalari bilan o'xshash va farqli jihatlari belgilandi. Xususan, "Dhoch3" ning metodik yo'nalishlarining yuqori darajada ilmiy asoslanganligi, til o'qituvchilari uchun maxsus ishlab chiqilganligi aniqlandi.

Nihoyat, ekspert materiallari – DAAD trenerlari, xalqaro DaF metodistlarining "Dhoch3" dan foydalanish tajribasi bo'yicha ilmiy maqolalari o'rganildi. Bu platformaning amaliy samaradorligini ilmiy asoslash imkonini berdi.

Natijalar

Tahlil natijalariga ko'ra, "Dhoch3" platformasi pedagogik mahoratni takomillashtirishda bir nechta muhim jihatlari bo'yicha yuqori samaradorlik ko'rsatdi. Metodik kompetensiyaning chuqurlashuvi. Darsni kommunikativ yondashuvga asoslangan holda tashkil qilish, til ko'nikmalarini integratsiyalash, faol metodlardan foydalanish, madaniyatlararo muloqotni o'qitish kabi yo'nalishlarda o'qituvchilarning nazariy bilimlari va amaliy ko'nikmalari ancha oshadi. Modullarda real ta'lim vaziyatlariga asoslangan topshiriqlar berilgani sababli o'qituvchi o'z darsini ilmiy-nazariy asoslangan tarzda ishlab chiqishni o'rganadi. Darsni raqamli vositalar yordamida loyihalash

"Dhoch3" o'qituvchiga:

- multimodal materiallar yaratish,
- videoleksiya bilan ishlash,
- interaktiv mashqlar tuzish,
- elektron resurslar asosida dars tayyorlash,
- raqamli baholash vositalaridan foydalanish kabi ko'nikmalarni mustahkamlaydi.

Bu esa XXI asr o'qituvchisi uchun zarur kompetensiyalarning to'liq jamlanmasidir.

Ta'lim sifati va samaradorligining oshishida ham ushbu modulli platforma juda katta ahamiyatga ega. Platforma asosida dars loyihalagan o'qituvchilarning o'quvchilari orasida:

- dars motivatsiyasi,
- til o'rganishga qiziqish,
- interaktiv topshiriqlarda faol ishtirok,
- mustaqil ta'lim darajasi sezilarli oshganligi ilmiy tadqiqotlarda ko'rsatilgan.

Aralash va masofaviy ta'lim uchun tayyor model. "Dhoch3" modullari sinxron va asinxron o'qitishning barcha bosqichlarini o'z ichiga oladi. Shu sababli u COVID-19

davridan beri ko'plab davlatlarda masofaviy o'qituvchilar tayyorlashning asosiy modeli sifatida qo'llanmoqda. O'qituvchining reflektiv faoliyati rivoji. Har bir modul yakunidagi refleksiya savollari o'qituvchini o'z darslari haqida analitik va tanqidiy fikrlashga undaydi. Bu esa pedagogik mahoratning eng muhim komponentlaridan biridir.

Muhokama

Olingan natijalar xalqaro ilmiy manbalar bilan solishtirilganda "Dhoch3" ning nafaqat texnologik vosita, balki pedagogik konsepsiya sifatida ham mustahkam ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi. Kerresning mediata'lim nazariyasiga ko'ra, muvaffaqiyatli raqamli ta'lim platformasi uchta omilni ta'minlashi kerak: didaktik asos, texnologik imkoniyat va o'qituvchini qo'llab-quvvatlovchi metodik resurslar. "Dhoch3" ushbu uchala omilni o'zida mujassam etgan.

Yevropa Komissiyasining DigCompEdu modeli raqamli kompetensiyaning 22 ko'rsatkichi bo'yicha o'qituvchini baholaydi. "Dhoch3" esa aynan shu kompetensiyalarni o'qituvchida shakllantirishga qaratilgan:

- raqamli kontent yaratish,
- o'quv jarayonini raqamli muhitda boshqarish,
- talaba faoliyatini monitoring qilish,
- moslashuvchan dars dizayni,
- interaktiv texnologiyalarni qo'llash.

Biebighäuser va Rösler tadqiqotlarida qayd etilishicha, "Dhoch3" ning afzalligi – uning nazariy izchilligi, kommunikativ metodika asosida qurilgan modul tizimi va o'qituvchini amaliy faoliyatga yo'naltiruvchi topshiriqlar tizimi.

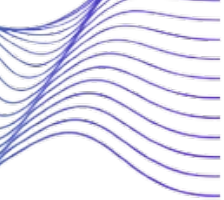
Jadval 1.

"Dhoch3" platformasi va boshqa o'quv platformalarining taqqoslanishi

Ko'rsatkichlar	"Dhoch3"	Moodle	Coursera	Goethe Institut portali
Maqsadi	Nemis tilini o'qituvchilarni metodik tayyorlash	Umumiy LMS	Oliy ta'lim kurslari	Til o'rgatish
Didaktik asosi	CEFR, kommunikativ metod	O'qituvchiga bog'liq	Kursga bog'liq	Kommunikativ metod
Interaktivlik	Juda yuqori	O'rta	Yuqori	Yuqori
Refleksiya	Har modulda mavjud	O'qituvchiga bog'liq	Kam	Ba'zi kurslarda
O'qituvchi kompetensiyasiga ta'siri	Juda kuchli	O'rta	O'rtacha	Kuchli
Maxsus DaF metodikasi	Bor	Yo'q	Yo'q	Qisman bor

Maqolada o'rganilgan ilmiy qarashlar asosida shuni aytish mumkin, "Dhoch3" platformasi o'qituvchining raqamli pedagogik mahoratini mustahkamlashda xalqaro standartlarga mos keladigan, ilmiy jihatdan asoslangan va amaliyotda samaradorligi tasdiqlangan platformadir.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, "Dhoch3" onlayn platformasi pedagogik mahoratni takomillashtirishning zamonaviy va samarali vositasidir. Uning modul tizimi, ilmiy asoslangan didaktik yondashuvlari, CEFR talablari bilan mosligi, multimodal o'quv materiallari, refleksiya jarayonini qo'llab-quvvatlovchi topshiriqlari o'qituvchining kasbiy kompetensiyalarini sezilarli darajada rivojlantiradi. Raqamli ta'lim talab qilayotgan yangi ko'nikmalar – raqamli kontent yaratish, onlayn darslarni loyihalash, interfaol texnologiyalarni qo'llash, masofaviy va aralash ta'lim metodlarini o'zlashtirish – "Dhoch3" orqali tizimli shakllanadi.

Platformani o'qituvchilarni qayta tayyorlash kurslari, til o'qituvchilari uchun metodik markazlar, pedagogik universitetlar o'quv jarayoniga integratsiya qilish pedagogik mahoratni jadal rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan "Dhoch3" platformasi raqamli ta'limning global tendensiyalariga mos keluvchi, xalqaro darajada tan olingan, o'qituvchining kasbiy mahoratini chuqurlashtirishda yuqori samaradorlikka ega bo'lgan zamonaviy raqamli resurs sifatida baholanadi.

"Pedagog mahoratining asosi ilk davridayoq pedagogning tegishli bilim yurtida tayyorgarligida shakllanishi"ni hisobga olinsa, demak OTM talabning kasbga yo'naltirilgan ta'limidagi muhim ahamiyatga egadir. Zero, zamonaviy pedagogda modul platformalari bilan ishlay olish kasbiy mahoratining takomillashtirilganligi bugun kun pedagogiga qo'yilgan muhim talablardan biri sanaladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Anderson T., Dron J. Three generations of distance education pedagogy. IRRODL, 2019.
2. Biebighäuser K. Digitale Lehre im DaF-Unterricht. München: Hueber, 2021.
3. Bundesministerium für Bildung und Forschung. DigitalPakt Schule. Berlin, 2020.
4. DAAD. "Dhoch3" Programmübersicht. Bonn, 2022.
5. European Commission. DigCompEdu: European Framework for the Digital Competence of Educators. Luxembourg, 2020.
6. Fischer R. Methodik DaF im digitalen Zeitalter. Berlin: de Gruyter, 2021.
7. Goethe-Institut. Digitale Bildungsressourcen. Berlin, 2021.
8. Kerres M. Mediendidaktik. Oldenbourg Verlag, 2020.
9. Kopp M., Lackner E. E-Learning im Hochschulkontext. Springer, 2019.
10. Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants. 2010.
11. Rösler D. Deutsch als Fremdsprache im digitalen Wandel. Tübingen, 2022.
12. Redecker C. European Digital Competence Framework for Educators. JRC, 2017.
13. Rivoltella P. Digital Literacy and Teacher Training. Milano, 2019.
14. Zawacki-Richter O. Handbook of Open, Distance and Digital Education. Springer, 2023.
15. Zimmer R. Digitale Transformation im Unterricht. Beltz Verlag, 2021.
16. Avazboyev A.I., Ismadiyarov Y.U. Kasbiy pedagogika. Cholpon nomidagi NMIU, 2014.
17. Рахмонов А. ИНТЕГРАЦИЯ ИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС: ПОДГОТОВКА УЧИТЕЛЕЙ-ПРОМПТ-ИНЖЕНЕРОВ // Interpretation and researches. – 2024. – Т. 2. – №. 17. – С. 161-170.